

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' l-24 ta' Frar, 2010

Referenza Kostituzzjonali Numru. 63/2009

Il-Pulizija (Supretendent Norbert Ciappara)

-vs-

Esrion Pullicino

Il-Qorti;

Rat illi dawn huma proċeduri wara riferenza li saret lil din il-Qorti mill-Qorti tal-Maġistrati b'digriet tas-6 ta' Novembru 2009 li in forza tiegħu talbet li din il-Qorti biex tiddeċiedi dwar jekk ġewx lesi d-drittijiet fundamentali tal-bniedem meta l-akkużat ma kienx assistit minn Avukat waqt li kien detenut mill-Pulizija Esekuttiva meta huwa rrilaxxa stqarrija mingħajr il-benefiċċju tal-assistenza ta' Avukat;

Rati r-risposta tal-Kummissarju tal-Pulizija li permezz tagħha:

Illi l-allegazzjonijiet magħmula mill-akkużat fir-rigward tal-kwistjoni suġġett ta' din ir-riferenza huma allegazzjonijiet illi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* illi b'ebda punt ma jista' jitqies li seħħ xi leżjoni tad-drittijiet tal-akkużat kif sanciti fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni;

Illi l-akkużat qed jallega tali leżjoni seħħet minħabba l-fatt li l-istqarrija tiegħu kif mogħtija LIBERAMENT u VOLONTARJAMENT da parti tiegħu stess quddiem l-Uffiċjali tal-Pulizija ngħatat mingħajr il-preżenza ta' avukat;

Illi għandu jiġi ribadit bl-akbar qawwa illi ebda interpretazzjoni tad-dritt sancit mill-Artikolu 6 b'xi mod jgħid li l-preżenza tal-għajnuna legali fl-istadji bikrin tal-investigazzjoni b'xi mod għandha titqies li ttiprova l-eżistenza ta' leżjoni bbażat fuq l-istess Artikolu;

Illi huwa prinċipju rikonoxxut illi l-perm li fuqha għandha tibbaża l-kunsiderazzjonijiet tagħha din l-Onorabbli Qorti huwa mingħajr dubju l-volontarjeta` o *meno* tal-istess stqarrija;

Illi għandu jirriżulta ampjament ppruvat li f'ebda punt ma kien hemm xi koersjoni da parti tal-esponenti fil-konfront tal-akkużat qabel ma dan tal-aħħar rrilaxxa l-msemmija stqarrija;

Illi *di piu* qabel ma ġiet rrilaxxjata l-msemmija stqarrija mill-akkużat, l-istess akkużat kien ġie avżat mill-Uffiċjal tal-Pulizija li jekk jidhirlu hu seta' ma jgħid xejn;

Illi allura wieħed għandu jkun aktar min ġustifikat meta jasal għall-konklużjoni li l-istqarrija ngħatat liberament mill-istess akkużat wara dan tal-aħħar kien avżat bil-konsegwenzi ta' tali stqarrija;

Illi *in oltre* għandu jiġi ribadit li ma jeżisti l-ebda dritt fundamentali t'assistenza legali iżda jeżisti biss dritt fundamentali ta' smiġħ xieraq meta bniedem ikun akkużat b'reat kriminali;

Illi ta' min wiehed jinnota illi meta l-Qorti Ewropea sabet li kien hemm ksur tad-dritt ta' smiegħ xieraq a bażi tal-Artikolu 6 minħabba n-nuqqas t'assistenza minn avukat waqt l-interrogazzjoni mill-pulizija, l-istess Qorti kkwalifikat il-ġudizzju tagħha u tenniet li persuna jkollu dritt jkun assistit minn avukat waqt l-interrogazzjoni f'każ li ma jkollux smiegħ xieraq fil-proċeduri kriminali;

Illi f'dan il-każ għandu jirriżulta ċar illi s-smiegħ xieraq fil-proċeduri kriminali kien hemm;

Illi d-dritt ta' smiegħ xieraq irid ikun evalwat fir-rigward tat-totalita' tal-proċedura u mhux fir-rigward ta' mument i iżolati minnu.

Illi dak li qed jipprova jagħmel l-akkużat hu li jipprova jġiegħel lil din l-Onorabbli Qorti tevalwa jekk seħħx vjolazzjoni tad-dritt msemmi fir-rigward ta' mument i li seħħew qabel l-akkużat tressaq bħala tali;

Illi dan m'huwiex aċċettabbli u dan il-punt mressaq mill-esponenti huwa msaħħaħ ukoll b'referenza għall-każ **“Imbroscia vs Switzerland”** fejn intqal s-segwent i:

“The manner in which article 6(1) and 3(c) is to be applied during the preliminary investigation depends on the special features of the proceedings involved and on the circumstances of the case. In order to determine whether the aim of Article 6 - a fair trial - has been achieved, regard must be had to the entirety of the domestic proceedings conducted in the case”;

Illi għandu jingħad ukoll li fil-każ **“Salduz vs Turkey”**, il-fatti kienu differenti ħafna mill-każ odjern.

Illi fl-ewwel lok għandu jingħad li t-Turkija kellha liġi li tirregola l-materja in kwistjoni;

Illi *in oltre* għandu jiġi emfasizzat li f'dak il-każ kien hemm allegazzjoni ta' trattament ħażin – ħaġa li żgur ma jistax jirriżulta fil-każ odjern;

Għaldaqstant l-esponenti a bażi tas-suespost u a bażi ta' kwalunkwe sottomissjoni jew prova oħra li tista' tingieb fi stadju ulterjuri skond il-liġi, umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tiċċhad l-allegazzjonijiet magħmula mill-akkużat bl-ispejjeż kontra l-istess akkużat.

Rat l-atti tal-proċess kriminali li għadu pendent;

Rat il-verbal tas-seduta tal-14 ta' Diċembru 2009 illi permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza wara illi l-Avukati rispettivi ddikjaraw illi jaqblu li r-rikorrenti kien taħt l-eta' meta saret l-istqarrija, u li din l-istqarrija kienet l-unika prova tal-Prosekuzzjoni fil-proċeduri kriminali;

Rat li għalkemm il-partijiet kienu awtorizzati li jipprezentaw noti ta' sottomissjonijiet, huma naqsu li jagħmlu dan.

Ikkunsidrat;

Illi fil-proċeduri kriminali msemmija, l-akkużat tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati fis-6 ta' Novembru 2009 b'akkużi ta' pussess ta' droga. Il-Qorti se tirriproduci parti kbira tal-verbal tas-seduta għal aktar kjarezza;

Il-prosekuzzjoni tiddikjara li l-unika prova hija l-istqarrija tal-imputat.

Id-difiza, stante li l-prosekuzzjoni iddikjarat li l-unika prova hija l-isqarrija li għamel l-imputat fis-26 ta' Frar 2006, qed titlob lill-Qorti li tagħmel referenza kostituzzjonali għax l-imputat ma kienx assistit minn Avukat u għax l-imputat kien għadu minorenni.

Il-Qorti wara li rat is-sentenza tal-Grand Chamber tas-27 ta' Novembru 2008 u dawk mogħtija fil-konfront ta' Ċipru f'Diċembru 2008, tal-Polonja fil-31 ta' Marzu 2009 u iktar riċenti kontra r-Russja qed tqis illi l-kwistjoni mqanqla mhux waħda frivola u vessatorja u jezisti 'an arguable case' li jista' jkun mistħarreg taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Għaldaqstant il-Qorti qed tirreferi l-kawża lill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili waqt li tibgħat il-proċess biex il-lanjanza tad-difiza tkun mistħarrġa.

Din il-Qorti, diversament preseduta f'it xhur ilu kellha okkażjoni tiddeċiedi dwar din il-kwistjoni fil-kawża fl-ismijiet **“Il-Pulizija vs Mark Lombardi”** (9 ta' Ottubru 2009). Għalhekk il-Qorti se tagħmel riferenza estensiva għal din is-sentenza u wara tapplika l-insenjament tagħha għall-każ odjern.

Dakinhar, bħalma għamel fil-każ odjern iżda fi kliem mhux eżattament l-istess, l-intimat fost affarijiet oħra għamel riferenza għas-sentenza tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-bniedem fil-kawża **“Imbroscia vs Svizzera”** fejn intqal illi:

“The manner in which article 6 (1) and 3 (c) is to be applied during the preliminary investigation depends on the special feature of the proceedings involved and on the circumstances of the case. In order to determine whether the aim of article 6 – a fair trial – has been achieved, regard must be had to the entirety of the domestic proceedings conducted in the case.”

Il-każ l-aktar ċelebri fir-rigward – dak ta' **“Salduz vs Turkija”** gie msemmi fl-istess risposta ta' Lombardi b'dan il-mod:

*“Fil-każ **“Salduz vs Turkey”**, il-fatti kienu differenti mill-każ odjern. L-ewwelnett it-Turkija kellha liġi li tirregola l-materja. Jingħad ukoll illi Salduz kien minorenni fiż-żmien tal-każ u kien hemm ukoll allegazzjoni ta' trattament ħażin tiegħu waqt l-interrogazzjoni u li ta' l-istqarrija tiegħu meta mgjegħel.”*

Din il-Qorti allura ċċitat kemm is-sentenza ta' Salduz – *“Although article 6 will normally require that the accused be allowed to benefit from the assistance of a lawyer already at the initial stages of the police interrogation, this right, which is not explicitly set out in the Convention may be subject to restriction for good cause. The question in*

*each case is whether the restriction, in the light of the entirety of the proceedings, has deprived the accused of a fair hearing.’ u kemm is-sentenza “**Plonka vs Polonja**” (31 ta’ Marzu 2009); *The Court reiterates that although not absolute, the right of everyone charged with a criminal offence to be effectively defended by a lawyer ... is one of the fundamental features of fair trial. Nevertheless article 6 (3) does not specify the manner of exercising this right. It leaves to the contracting states the choice of the means of ensuring that is secured in their judicial system, the Court’s task being only to ascertain whether the method they have chosen is consistent with the requirements of a fair trial, In this respect, it must be remembered that the convention is designed to guarantee not rights that are theoretical or illusory, but rights that are practical and effective and that assigning counsel does not in itself ensure the effectiveness of the assistance he may afford an accused.”**

Il-Qorti allura kkonkludiet illi il-fatt waħdu li persuna ma tkunx assistita minn Avukat ma jwassalx għal ksur tad-drittijiet fundamentali tiegħu u biex ikun hemm ksur tal-artikolu 6 tal-konvenzjoni Ewropeja jrid jiġi kunsidrat il-proċess ġudizzjarju kollu u mhux jiġu kkunsidrati l-istqarrijiet *‘in isolation’*. Jekk fi tmiem il-ġbir tal-provi l-unika prova kontra l-akkużat tkun l-isqarrija tiegħu allura l-Qorti li trid tiddeċiedi l-każ, trid toqgħod attenta għax sejba ta’ ħtija jistgħu jwasslu lill-Qorti tal-Appell biex tqis dik is-sentenza bħala *‘unsafe’*.

Il-Qorti fil-każ in eżami tħoss li kuntrarjament għall-każ ta’ Lombardi, f’dan il-każ hemm żewġ fatturi mportanti li kienu mankanti f’dak il-każ. L-ewwelnett ir-rikorrenti kien minorenni meta ġie interrogat; u it-tieni, il-prosekuzzjoni ġia’ ddikjarat illi ma għandhiex aktar provi u allura l-unika prova fil-konfront tar-rikorrent hija appuntu l-istqarrija tiegħu. Kif jidher mis-sentenzi citati, wieħed irid jara l-proċess kollu u l-proċess kollu jikkonsisti biss fil-fatt li l-prosekuzzjoni iproduċiet stqarrija magħmula mill-akkużat li kien minuri meta ġie nterrogat. Huwa veru li huwa ma allegax li ġie maltrattat waqt l-interrogazzjoni iżda fil-każ in eżami wieħed mhux qed jitkellem dwar xi persuna

mdorrija li tkun miġbura mill-Pulizija iżda fuq tifel ta' sbatax-il sena b'fedina penali, altrimenti netta u allura jidher li din kienet l-ewwel darba għalih li kien arrestat. Minorenni f'din is-sitwazzjoni aktar iva milli le, jkun intimidat mill-istess preżenza ta' numru ta' uffiċjali tal-pulizija f'ambjent minnu nnifsu stramb għalih, jekk ma jkollu lill-ħadd min jgħinnu u li fih jista' jafda. Mhux ġust li jiġi nterrogat, anke jekk dan isir bl-aktar mod delikat, mingħajr ma jkollu assistenza. F'ċertu pajjiżi mhux leċitu li wieħed jinterroga minorenni mingħajr il-preżenza tal-persuna li jkollha l-kustodja tiegħu jew tagħha. Għalhekk tenut kont ta' kollox, il-Qorti taqbel li r-rikorrent kellu d-drittijiet fundamentali tiegħu sancit bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja miksura.

Għal dawn il-motivi l-Qorti tilqa' l-lanjanza tar-rikorrent u tqis li n-nuqqas ta' preżenza ta' Avukat waqt l-interrogazzjoni tiegħu hija fil-każ in eżami, lesiva tad-drittijiet tal-istess rikorrent kif sancit bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem u tordna li kopja ta' din id-deċiżjoni tintbagħat lill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali kif presjeduta fil-bidu tal-proċedura kriminali kontra r-rikorrent biex jekk ikun il-każ, tkompli tinstema' u tiġi deċiża skond il-liġi.

Fiċ-ċirkostanzi, l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri jkunu bla taxxa bejn il-kontendenti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----